

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Kiitokset Kommentosilta-hankkeelle ja
Hanna Pohjoselle materiaaleista!

Kestävä tulevaisuus lukioissa – globaalit linjaukset

Opetusneuvos Jukka Tulivuori
Opetus- ja kulttuuriministeriö

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Kestävä tulevaisuus =

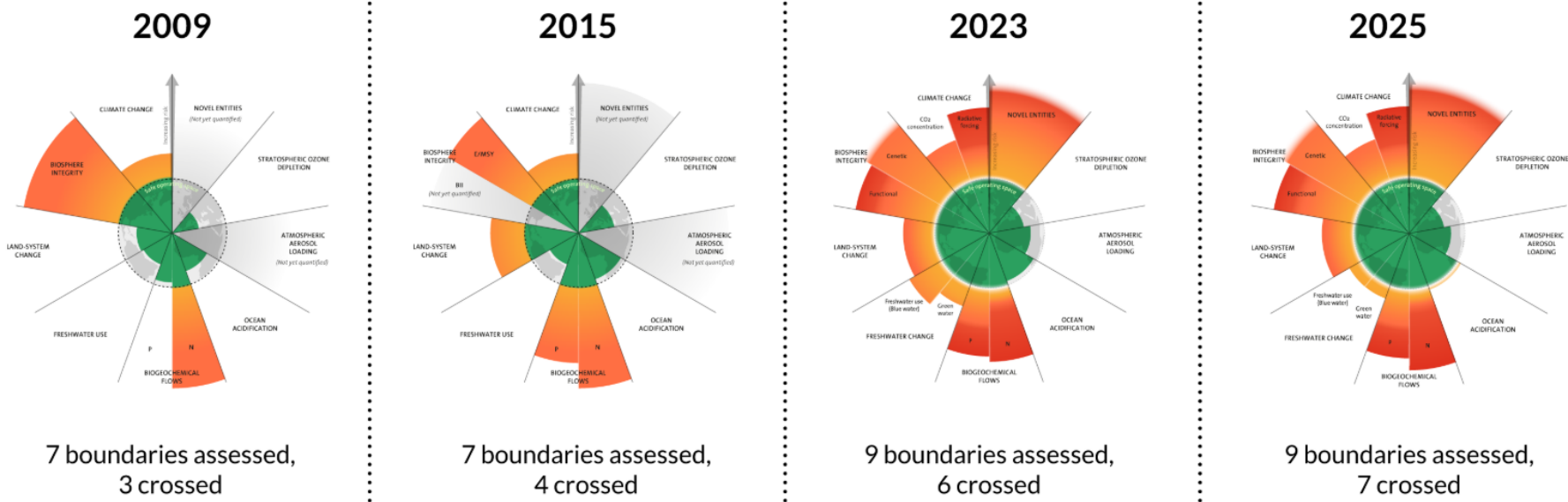
Kestävä tulevaisuus tarkoittaa sellaista kehitystä ja elämäntapaa, jossa nykyiset tarpeet tyydytetään vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuuksia elää hyvää elämää. Ajatus pohjautuu kestävän kehityksen periaatteeseen.

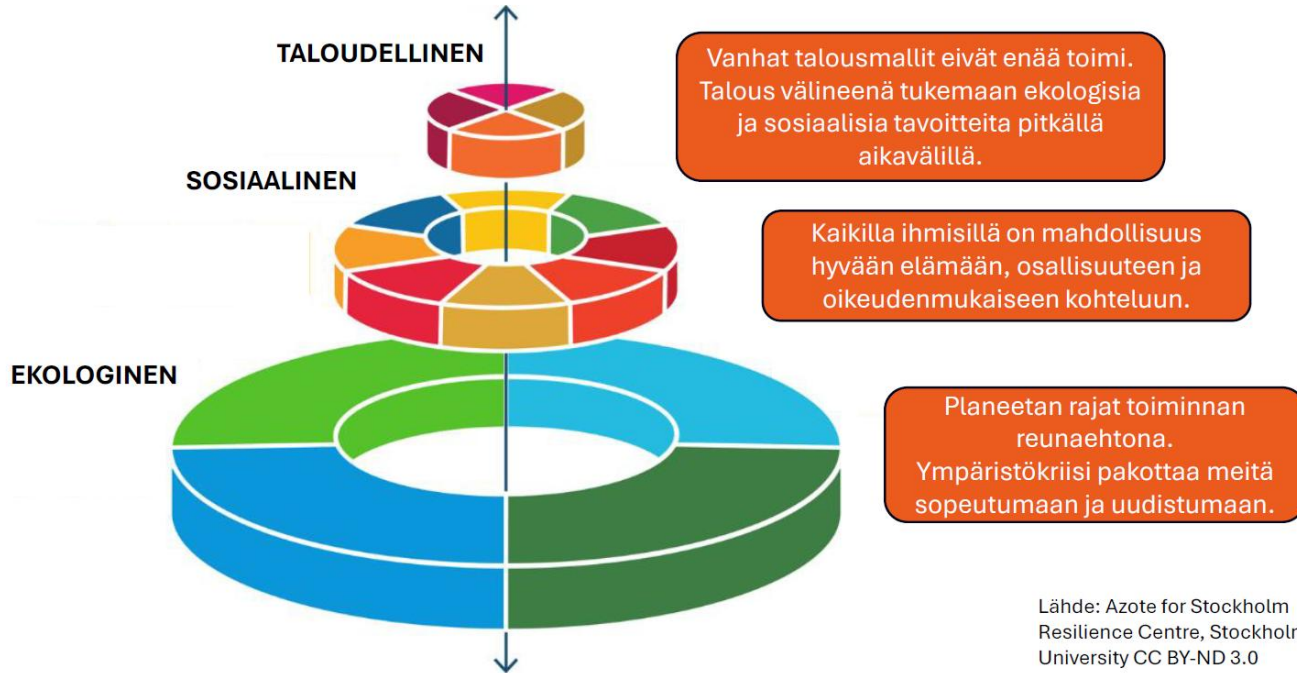
Missä mennään?

Tässä ovat luonnon ehdot eli planetaariset rajat – niistä ei voi oikein neuvotella

The evolution of the planetary boundaries framework. Licenced under CC BY-NC-ND 3.0 (Credit: Azote for Stockholm Resilience Centre, Stockholm University. Based on Sakschewski and Caesar et al. 2025, Richardson et al. 2023, Steffen et al. 2015, and Rockström et al. 2009).

Kestävä tulevaisuus tarkoittaa tapaa elää ja tehdä päätöksiä niin, että ihmisillä ja muulla luonnolla on hyvät mahdollisuudet elää hyvin myös tulevaisuudessa.

Lähde: Jussi Tomberg ja Vilma Nikkanen / Stockholm Resilience Center

EDUCATION IS A KEY ELEMENT TOWARDS SUSTAINABILITY (UNESCO, 2019)

**TEACHERS ARE
THE AGENTS OF
CHANGES.**

**4:
QUALITY OF
EDUCATION**

Image by: Joshua Pearce

**17 SUSTAINABILITY DEVELOPMENT GOALS
SET BY THE UNITED NATIONS ([INFO](#))**

LOPS 2021 Arvopohja

*”Lukio-opetuksessa ymmärretään **kestävän elämäntavan välttämättömyys** sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun **merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä.** Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.”*

Toimintakulttuuri

*Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää **kestävää tulevaisuutta**. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa.*

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus:

*Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan **oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta**. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin.*

Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

- Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa **valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan** globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.*

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

#LOPS2021

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Kansainvälisyysvalmiudet ja maailmankansalaisen asenne
- Suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- Eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologia-maailmassa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Arvolähtöinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi
- Luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja tutkimustietoon perustuva ilmasto-osaaminen
- Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus

Hyvinvointiosaaminen

- Huolenpito itsestä ja muista
 - Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen
 - Sinnikkyys muutosten ja yllätysten maailmassa

HYVÄ, TASAPAINOINEN JA SIVISTYNYT IHMINEN

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Demokratiataidot, vaikuttaminen turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta
- Osaamisen käyttäminen sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi
 - Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

Vuorovaikutusosaaminen

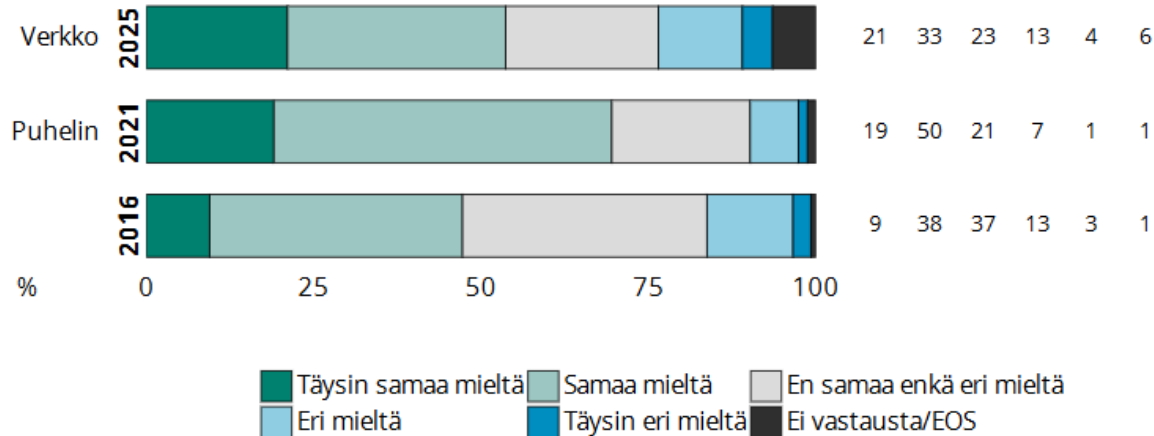
- Tunne- ja empatiataidot
- Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot
- Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Uteliasuus ja motivaatio oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudella tavalla
 - Oppimisen säätely, lähdekriftisyys ja jatkuva oppimistaitojen kehittäminen
- Monilukutaito digiajassa

Nuorisobarometri 2025: nuorten luottamus kestävien ratkaisujen löytämiseen on jakautunut

Ympäristöongelmiin löydetään maailmanlaajuisesti kestäviä ratkaisuja

Reilu puolet (54%) nuorista oli täysin samaa mieltä tai samaa mieltä väittämän kanssa.

Joka kuudes nuori (17%) oli kuitenkin jokseenkin tai täysin eri mieltä väittämän kanssa.

<https://tietoanuorista.fi/julkaisut/nuorisobarometri-2025/>

Nuorten tulevaisuususkko ja ympäristökriisi

Nuorten tulevaisuususkko horjuu - millaisia toimia nyt tarvitaan? Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaryhmän loppuraportti: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/8a43b55d-de8a-4602-88c3-587d16eb783c/content>

- Nuorten kokema ympäristö- ja ilmastohuoli ei välttämättä ole päällimmäinen huolenaihe, mutta kalvaa jatkuvasti taustalla
- Nuoret kokevat ympäristökriisin suhteen voimakasta sukupolvien välistä epäoikeudenmukaisuutta

-> Nuoret kokevat ympäristökriisin kaltaisten kehityskulkujen vaikuttavan omaan elämäänsä muita ikäryhmiä enemmän. Nuoret toivovat toisaalta kunnianhimoisempaa ympäristöpolitiikkaa ja toisaalta voimakkaampia mahdollisuuksia itse osallistua työhön paremman maailman puolesta

OKM:n toimenpidesuosituksset

5.3 Vahvistetaan nuorten osallisuutta ja tulevaisuususkoa ilmasto- ja ympäristötoimissa

12. Lisätään nuorten parissa toimivien aikuisten osaamista ilmasto- ja ympäristöahdistuksen vähentämisessä sekä toivon vahvistamisessa. Kirkastetaan nuorisotyön roolia nuorten omaehtoisen ympäristötoiminnan tukemisessa ja alullepanijana.

Ilmastoahdistus on yhä yleisempää nuorten keskuudessa. Aikuisten, kuten opettajien ja nuorisotyöntekijöiden, osaaminen ilmastoahdistuksen tunnistamisessa ja käsittelyssä on ratkaisevaa. Nuorisotyö voi toimia merkittävänä tukena nuorten ympäristötoiminnalle tarjoamalla tiloja, resursseja ja ohjausta. Kun nuoret saavat tukea omille aloitteilleen, heidän osallisuutensa ja vaikuttamisen kokemuksensa vahvistuvat.

”Emme voi edellyttää, että nuoret yhtäkkiä alkaisivat uskoa tulevaisuuteen, jos me aikuiset emme oikeasti anna heille syytä uskoa siihen”

-Tulevaisuustutkija
Otto Tähkäpää
Yle 25.3.2026

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Kiitos!

jukka.tulivuori@gov.fi
anni.hanhineva@gov.fi